

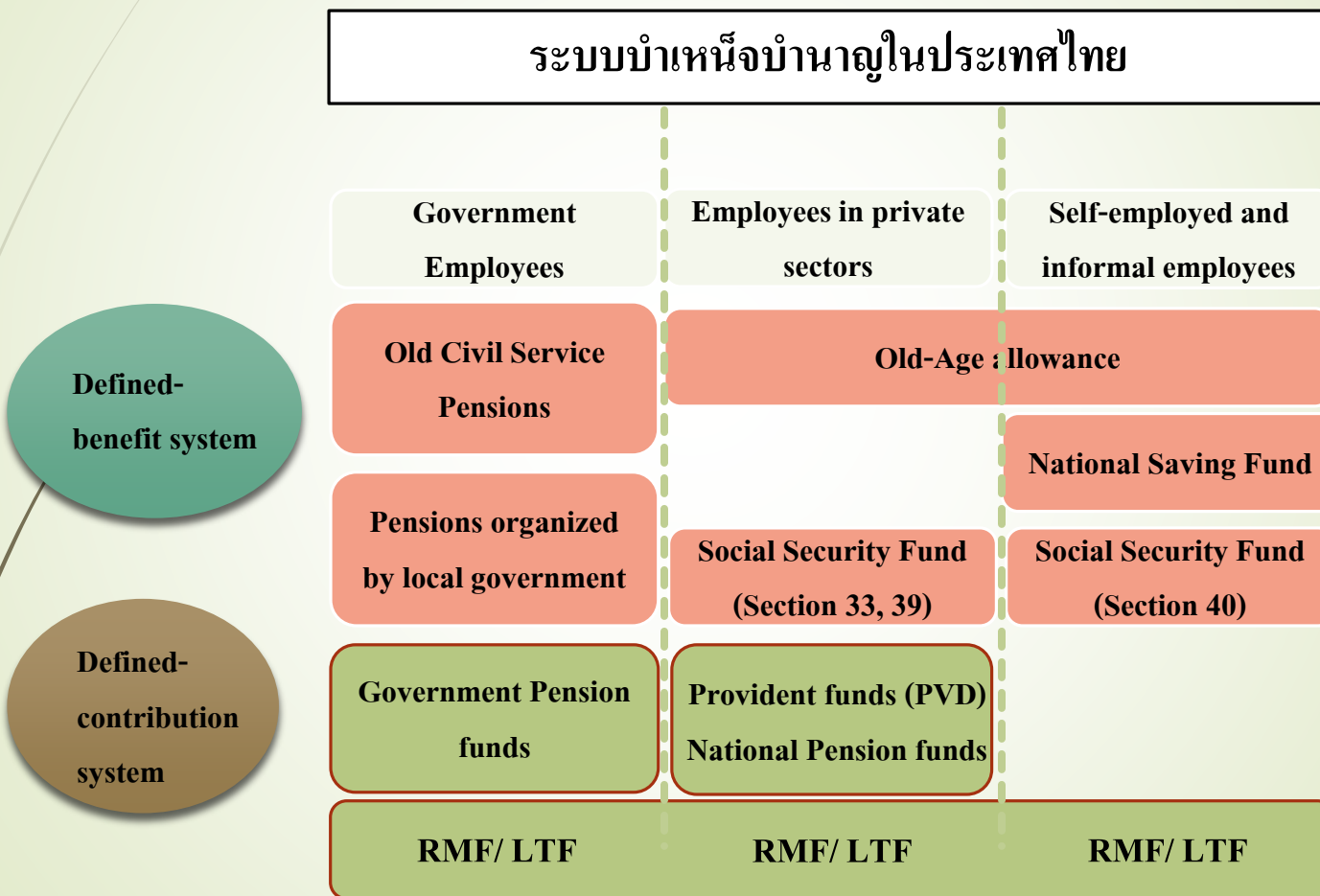
การออมเพื่อการเกษียณรองรับสังคมผู้สูงอายุ

1

รศ.ดร.พรอนงค์ บุษราตระกูล, CIA, CFA

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบบำเหน็จบำนาญในประเทศไทย

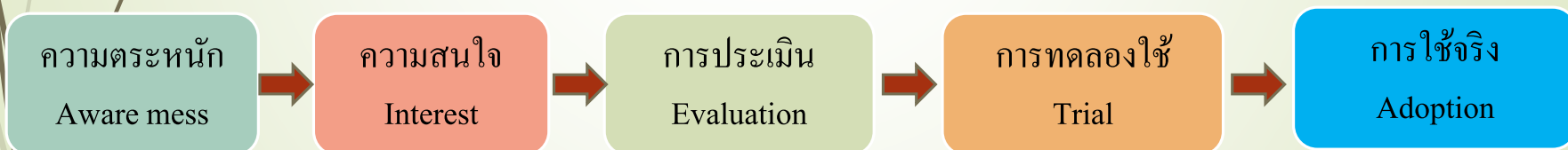

เงินได้หลังเกษียณของลูกจ้างในระบบ

1. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ – ตั้งแต่ 600 บาท จนถึง 1,000 บาท ขึ้นอยู่กับช่วงอายุ
 2. บำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม – สมทบมากกว่า 15 ปี ตั้งแต่ 3,000 บาท จนถึง 7,500 บาท ขึ้นอยู่กับจำนวนปีสมทบ
 3. บำเหน็จจากนายจ้าง
 4. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
 5. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF)
- รูปแบบ
บำนาญ
- รูปแบบ
บำเหน็จ

ความรู้เรื่องทางการเงิน (Financial Literacy) ต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณ

- ความรู้และความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงิน
- ความเสี่ยงทางการเงิน
- ทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้ในการตัดสินใจ

- งานวิจัยหลายชิ้นยังพบว่า ความรู้ทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล
 - Boernheim (1995&1998) --> Crude rules of thumb in savings
 - Hilgert et al. (2003) Lusardi and Mitchell (2007) และ Stango and Zinman (2009) --> หนี้สินสูง เพราะคำนวณดอกเบี้ยผิดพลาด
- งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ความรู้ทางการเงินในระดับพื้นฐาน ยังเป็นปัญหาแม้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะกับ ผู้หญิง ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ
 - Agarwal et al., 2009; Campbell, 2006; Christelis et al., 2010; Hilgert et al., 2003; Lusardi and Mitchell, 2007, 2008 and 2011; Lusardi et al., 2009; NCEE, 2005; Oehler and Werner, 2008
- การขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุนเป็นข้อจำกัดที่ทำให้บุคคลไม่ถือครองสินทรัพย์เสี่ยง
 - Alessie et al, 2007; Christelis et al., 2006; Guiso and Jappelli, 2008; Shum and Faig, 2006; Van Rooij et al, 2012
- งานวิจัยเหล่านี้พบว่า การให้ความรู้ทางการเงินมีผลต่อการตัดสินใจทางการเงินเพียงใด
 - Greenspan (2001) และ Lusardi (2000) --> โปรแกรมการให้ความรู้ทางการเงิน (Financial education program) ช่วยทำให้บุคคลตัดสินใจเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
 - Bucher-Koenen and Lusardi (2011), Hung et al. 2009, Lusardi and Mitchell (2011), Stango & Zinman 2008 และ Van Rooij et al. (2012) --> ความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวางแผนเพื่อการเกษียณและการวางแผนการออมเพื่อเพิ่มความมั่งคั่ง

อัตราการออมที่
เพียงพอต่อการเกษียณ
(Saving rate)

ขึ้นอยู่กับ

อายุขัย

รายได้หลังเกษียณ

ส่วนต่างระหว่างรายได้ปัจจุบันกับ
รายได้คาดการณ์

ระดับผลตอบแทน และความผัน
ผวนจากการลงทุน

เป้าหมายหลักของการออมเงินคือ

“ความสามารถในการบริโภค
อย่างสม่ำเสมอตลอดช่วงอายุขัย”

วิธีการวัดความเพียงพอของรายได้หลังเกษียณ

Replacement Rate (RR)	Sufficient Saving (SS)	Minimum Cost of Living (MC)
<p><u>ข้อจำกัด</u> บุคคลที่มีรายได้ทำตอนทำงานอาจจำเป็นต้องมีรายได้ทดแทนหลังเกษียณอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 100%</p>	<p><u>ข้อจำกัด</u> ตัวเลข SS มีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งมาจากความแตกต่างของการใช้ชีวิต อาทิ การเดินทาง การเดินทาง</p>	<p><u>ข้อจำกัด</u> ตัวเลข MC มาจากการประเมินความจำเป็นขั้นต่ำในการดำรงชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งอาจแตกต่างจากระดับคุณภาพชีวิตที่ต้องการ</p>
<p><u>สมมติฐาน</u> - ค่าใช้จ่ายหลายประเภทจะหมดไปหรือลดลง เมื่อ เลิกทำงาน - ดำรงคุณภาพการใช้ชีวิตเท่าเดิม ขณะเดียวกันสถานการณ์ด้านอื่นๆ อาทิ สุขภาพ คงเดิมด้วย</p>	<p><u>สมมติฐาน</u> - การประมาณการที่เชื่อถือได้ของค่าใช้จ่ายในอนาคต (หลังเกษียณอายุ) - การประมาณการที่เชื่อถือได้ของอายุขัย/ผลตอบแทนการลงทุนหลังเกษียณอายุ</p>	<p><u>สมมติฐาน</u> - คนทุกคนมีระดับความต้องการพื้นฐาน/ค่าใช้จ่ายจำเป็นเท่ากัน - เป็นระดับขั้นต่ำที่ทุกคนพึงต้องมี - ระดับนี้จึงเน้นเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดการให้ (Pay as You Go; PAYG)</p>

ตัวอย่าง แผนการลงทุนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในปัจจุบัน

7

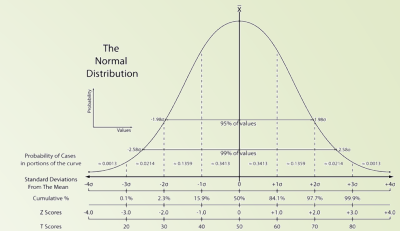
จำแนกแผนการลงทุนของ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	ประเภทกองทุน	ระดับความเสี่ยง	สัดส่วนการลงทุน			ผลตอบแทน เฉลี่ยต่อปี
			ตราสารทุน	ตราสารหนี้ ระยะยาว	ตราสารหนี้ ระยะสั้น	
แผนการลงทุน 1	ตราสารหนี้ระยะสั้น	ต่ำ	0%	40%	60%	3.31%
แผนการลงทุน 2	ตราสารหนี้	ปานกลางต่ำ	0%	70%	30%	4.30%
แผนการลงทุน 3 (default)	หุ้นผสม 10%	ปานกลาง	10%	50%	40%	5.04%
แผนการลงทุน 4	หุ้นผสม 15%	ปานกลางสูง	15%	45%	40%	5.57%
แผนการลงทุน 5	หุ้นผสม 20%	ค่อนข้างสูง	20%	60%	20%	6.76%
แผนการลงทุน 6	หุ้นผสม 25%	สูง	25%	55%	20%	7.30%
แผนการลงทุน 7	หุ้นผสม 90%	สูงมาก	90%	5%	5%	14.74%

เงิน 1 บาทที่ออมรองรับค่าใช้จ่ายได้กี่บาทหลังเกษียณอายุ

ผลตอบแทน	จำนวนปีที่มียายุหลังเกษียณ					
	15	20	25	30	35	40
0.0	2.000	1.500	1.200	1.000	0.857	0.750
1.0	2.509	1.928	1.579	1.348	1.183	1.059
2.0	3.157	2.481	2.078	1.811	1.623	1.483
3.0	3.985	3.198	2.732	2.427	2.214	2.058
4.0	5.044	4.127	3.590	3.243	3.005	2.834
5.0	6.401	5.331	4.714	4.322	4.058	3.872
6.0	8.140	6.893	6.184	5.743	5.453	5.254
7.0	10.371	8.916	8.106	7.612	7.296	7.085
8.0	13.235	11.538	10.612	10.063	9.720	9.500
10.0	21.627	19.321	18.122	17.449	17.056	16.821
12.0	35.433	32.309	30.770	29.960	29.519	29.275
14.0	58.088	53.870	51.912	50.950	50.465	50.216

ออมเงิน 1 บาททุกปี
เป็นเวลา 30 ปี

ระดับค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภค

ค่าใช้จ่ายไม่รวมค่าเช่า เฉลี่ยทุกจังหวัด	PR50	PR75	PR95
1. อาชีพที่ต้องใช้ใบประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร ทนาย ผู้สอบบัญชี	15,545.00	21,164.00	40,754.10
2. ผู้บริหารบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ	18,030.85	29,446.80	53,541.90
3. พนักงานในสำนักงาน เช่น พนักงานบัญชี พนักงานทรัพยากรบุคคล พนักงานการเงิน	11,460.30	18,288.80	35,778.80
4. พนักงานให้บริการ เช่น พนักงานขาย พนักงานใน โรงแรม พนักงานทำความสะอาด พนักงานขับยานพาหนะ	8,153.30	12,366.70	21,887.52
5. พนักงานในโรงงาน	7,248.30	9,494.70	14,005.74
6. อื่นๆ	9,748.35	14,767.10	32,668.98

ค่าใช้จ่ายไม่รวมค่าเช่า เฉลี่ยทุกจังหวัด	Sufficient Level	Comfortable Level
ข้าราชการ	16,056	25,968

ข้อมูลมาจากการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจาก กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อสมมติฐาน: ปีปัจจุบัน 2561 / ต้องการอัตราผลตอบแทนหลังเกษียณ 2%
/ รักษาโรงพยาบาลเอกชน / ไม่มีหนี้เมื่อเกษียณ/เงินออมร้อยละ 8% จากเงินเดือน

อายุ/ปี	เงินที่ต้องการใช้ต่อเดือน เมื่อเกษียณ	ปกติ	NCD	อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ
อายุ 30	16,000	8.6	10.3	14.26%
อายุ 40		7.4	8.1	24.3%
อายุ 50		5.8	6.3	63.6%
อายุ 30	20,000	11.5	12.3	14.06%
อายุ 40		8.9	9.6	24.04%
อายุ 50		7	7.5	62.85%
อายุ 30	40,000	21.2	22.1	13.65%
อายุ 40		16.2	17.2	23.42%
อายุ 50		13	13.5	61.37%

* อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ = 10% : E 55/D45

ประเด็นข้อสังเกต

1. คนอายุน้อยมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายคุณภาพชีวิตที่ดีหลังเกษียณมากกว่ากลุ่มอายุอื่น (Longevity Risk)
2. สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปมีโอกาสสูง ที่ในอนาคตจะเกิดค่าใช้จ่ายรูปแบบใหม่ๆแตกต่างจากปัจจุบัน
3. ปัจจัยอื่นๆที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล เช่น การไม่มีที่อยู่อาศัยถาวรหลังการเกษียณ ภาระในครอบครัว ฯลฯ ส่งผลต่อความเพียงพอเมื่อเกษียณ
4. เงินก้อนจากการออมเพื่อการเกษียณไม่ควรให้ถอนเป็นก้อน ควรทยอยจ่ายคืนแบบ annuity